

'דורש טוב לעמו' – כוונת הלב של החסיד

והנה בארנו עד הנה החסידות מה שתלוי במעשה ובאופן העשיה, נבאר עתה התלויה בכונה, וכבר דברנו גם כן למעלה מענין לשמה ושלא לשמה למדרגותיהם, אמנם ודאי שמי שמתכוין בעבודתו לטהר נפשו לפני בוראו, למען תזכה לשבת את פניו בכלל הישרים והחסידים, לחזות בנועם ה' לבקר בהיכלו, ולקבל הגמול אשר בעוה"ב לא נוכל לומר שתהיה כונה זו רעה, אכן לא נוכל לומר גם כן שתהיה היותר טובה, כי עד שהאדם מתכוין לטובת עצמו, סוף סוף עבודתו לצורך עצמו. אך הכונה האמתית המצויה בחסידים אשר טרחו והשתדלו להשיגה, הוא שיהיה האדם עובד רק למען אשר כבודו של האדון ב"ה יגדל וירבה... "

והנה החסיד כזה מלבד העבודה שהוא עובד במעשה מצותיו על הכונה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטער תמיד צער ממש על הגלות ועל החורבן, מצד מה שזה גורם מיעוט כביכול לכבודו ית', ויתאוו לגאולה לפי שבה יהיה עליו לכבוד השם יתברך, והוא מה שכתב התדב"א שהבאנו למעלה, ומתאוו ומיצר לכבוד ירושלים וכו', ויתפלל תמיד על גאולת בני ישראל והשבת כבוד שמים לעילוי... , שהרי אי אפשר לכבוד העליון להתרבות אלא בגאולתן של ישראל וברבוי כבודם שזה תלוי בזה באמת, וכמו שכתב בתד"א שהזכרתי ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודן של ישראל. (מסל"ש פ"ט)

אגרת השמד לרמב"ם

ועתה אתחיל לבאר גודל הטעות מה שנכשל בו העני הזה, ומה שעשה בעצמו והוא לא ידע, ואיך חשב לעשות טובה אחת וקנה רעות רבות, והביא ראיות רבות שאינן כעניין, והאריך לשונו והלך אחר לשון העט.

משה נענש על שקטרג על ישראל

ואומר שהמפורסם בדברי רז"ל, שישאל בימי משה קודם צאתם ממצרים הפסידו דרכם, והפרו ברית מילה, ולא היה בהם מהול אלא שבט לוי בלבד. עד שבאה מצות פסח, ואמר האל למשה "כל ערל לא יאכל בו" שמות י"ב מ"ח, וצוום בעשיית המילה. כך אמרו חז"ל: משה היה מל ויהושע פורע ואהרן מוצץ ואספו ערלות חמרים חמרים והיה דם מילה מתערב בדם פסח, ובזה היו ראויים ליגאל. והוא דבר האל ית' ליחזקאל י"ו ו' "ואראך מתבוססת בדמירך" שה"ש רבה א' י"ב. ואמרו ע"ה, שהם קלקלו בעריות, לדבר ה' ית' יחזקאל כ"ג ב' "בן אדם שתיים נשים בנות אם אחת היו" יומא ע"ה א'. ועם היותם בזה העניין הרע, בשביל שאמר משה רבנו עליו השלום "והן לא יאמינו לי" שמות ד' א', האשימו ה' על זה, ואמר לו: משה הם מאמינים בני מאמינים. הם מאמינים, דכתיב שם פסוק ל"א "ויאמן העם", ובני מאמינים, דכתיב בראשית ט"ו ו' "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה". אבל אתה אין סופך להאמין, דכתיב במדבר נ' י"ב "יען לא האמנתם בי להקדישני", ונענש לאלתר כמו שביארו ע"ה שבת צ"ז א' "החושד בכשרים לוקה בגופו, מנא לן ממשה."

אליהו נענש על שקטרג על ישראל

וכמו כן ישראל בימי אליהו, היו כולם עובדי ע"ז ברצון בעוונותיהם, לבד ז' האלפים "כל הברכים וגו' וכל הפה אשר לא נשק לו" מ"א י"ט י"ח. ועם כל זה, כשעמד ללמד חובה על ישראל בחורב, כמו שאמר שם פ' ט': ויאמר מה לך פה אליהו, ויאמר קנא קנאתי לה' אלהי צבאות כי עזבו בריתך בני ישראל". אמר לו: שמא בריתך? אמר לו "אף מזבחותיך הרסו". אמר לו: שמא מזבחך? אמר לו: "ואת נביאיך הרגו בחרב". אמר לו: והרי אתה קיים? אמר לו: "ואותר אני לבדי, ויבקשו את נפשי לקחתה". השיבו הקב"ה: עד שאתה מלמד חובה על ישראל, לא היה לך ללמד על אומות העולם שיש להם בית הוועד, בית לעבודה זרה, ותלמד חובה על ישראל, לא היה לך ללמד על אומות העולם שיש להם בית הוועד, שוב לדרכך מדברה דמשק. כל זה מובא לחכמים במדרש חזית א' ו'.

ישעיהו נענש על שקטרג על ישראל

וכמו כן ישראל בזמן ישעיהו הרבו עוונות, כמו שאמר ישעיהו א' ד' "הוי גוי חוטא עם כבד עוון", והיו בהם עובדי עבודה זרה, כמו שאמר נ"ז ח' "ואחר הדלת והמזוזה שמת זיכרוןך". והיו בה כמו כן שופכי דמים, כמו שנאמר א' כ"א "איכה היתה לזונה וגו' ועתה מרצחים". וכמו כן מחללי שם שמים, כמו שאמר כ"ב י"ג "אכול ושתה כי מחר נמות". וביזו מצוות ה', כמו שאמר ל' י"א "סורו מני דרך, הטו מני ארץ, השביתו מפנינו את קדוש ישראל". ועם כל זה, בשביל שאמר "ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב" שם ו' ה', מיד "ויעף אלי אחד מן השרפים... וחטאתך תכופר" שם פ"ו וז' ולא כופרה עד שהרגו מנשה, כאשר אמרו ע"ה סנהדרין ק"ג ב'. וכאשר עמד המלאך ולימד חובה על יהושע בן יהוצדק בשביל בניו שהיו נושאים נשים שאינן ראויות לכהונה, הרחיקו האל, כמו שאמר זכריה ג' ב' "יגער ה' בך השטן, ויגער ה' בך הבוחר בירושלים, הלא זה" וגו'.

אם כך נענשו עמודי עולם משה אליהו ישעיהו ומלאכי השרת, כשנשאו בעדת ישראל מעט דברים, כל שכן קל מקלי עולם יתיר לשונו על קהילות ישראל חכמים ותלמידיהם כוהנים לזוים, לקרוא אותם פושעים ורשעים וגויים ופסולי עדות וכופרים בה' אלהי ישראל. וכותב הדבר הזה בכתב ידו ומה יהיה עונשו?

והם לא מרדו באל לבקשת ערבות והנאה, ולא עזבו הדת ורחקו ממנה להשיג מעלה ותענוג הזמן, כי מפני חרבות נדרו, מפני חרב נטושה, ומפני קשת דרוכה, ומפני כובד מלחמה". ולא ידע זה האיש שאלו שאינם פושעים ברצונם, לא יעזבם האל ולא יטשם, ולא בזה ולא שקץ ענות עני, כמו שאמרו ע"ה ב"ר פס"ה "וירח את ריח בגדינו" בראשית כ"ז כ"ז - אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו". אלא אמר כל מה שאמר ובדה מלבו.